

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 93 | 28 Mart-3 Nisan 2022

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 158 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir [görüş belgesinde](#) söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir [veritabanı](#) vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

KEYFİ YAŞAM HAKKI İHLALLERİ

28 Mart: İstanbul'da polis, dur ihtarına uymadığı iddia edilen bir araca ateş açarak içerideki 23 yaşındaki bir kişiyi öldürdü.

1 Nisan: Bir Diyarbakır mahkemesi, bir zırhlı araçla 5 yaşındaki bir çocuğu ezerek öldürdüğü için yargılanan bir polis memurunun beraatına hükmetti.

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı [Yusuf Bilge Tunç'tan](#) bir haber alınmadı. Tunç'un ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

28 Mart: Önceki hafta Nevruz kutlamalarına katılan iki kişi gözaltına alındı.

29 Mart: Van Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini 15 gün boyunca yasakladı.

30 Mart: Bir Diyarbakır mahkemesi, sivil toplum örgütü lideri Zahit Çiftkuran'ı, bazı etkinliklere ve cenaze törenlerine katılımı nedeniyle terörizm suçlamasıyla 7 yıl 6 ay hapis cezasına mahkum etti.

30 Mart: İstanbul'da polis, sol görüşlü bir grubun gösterisine müdahale ederek 40 kişiyi geçici olarak gözaltına aldı.

30 Mart: Ankara'da polis, bir işçi gösterisine müdahale ederek beş kişiyi gözaltına aldı.

30 Mart: Antalya'da polis, Nevruz kutlamalarına katıldıkları gerekçesiyle aralarında iki çocuğun da bulunduğu 10 kişiyi gözaltına aldı. Gözaltına alınan kişiler ertesi gün serbest bırakıldı.

31 Mart: İstanbul'da polis, hasta mahkumların tahliyesi talebiyle gösteri düzenleyen bir kişiyi gözaltına aldı.

31 Mart: Ankara'da polis, bir işçi eylemine müdahale ederek altı kişiyi gözaltına aldı.

31 Mart: Mardin'de jandarma güçleri, Nevruz kutlamalarına katıldıkları gerekçesiyle altı kişiyi gözaltına aldı. Gözaltına alınan kişiler ertesi gün serbest bırakıldı.

31 Mart: Muğla'da jandarma güçleri, bir enerji şirketinin kırsal bir alanda zeytin ağaçlarını sökme planlarına karşı düzenlenen bir gösteriye müdahale ederek iki kişiyi geçici olarak gözaltına aldı.

31 Mart: İstanbul'da bir ilçe kaymakamlığı, ilçe genelinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini 15 gün boyunca yasakladı.

1 Nisan: İstanbul'da polis, bir hasta mahkumun tahliyesi talebiyle gösteri düzenleyen bir kişiyi gözaltına aldı.

2 Nisan: Mardin Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini 15 gün boyunca yasakladı.

3 Nisan: Ankara'da polis, bir enerji firmasına karşı düzenlenen bir gösteriye müdahale ederek sekiz kişiyi geçici olarak gözaltına aldı.

3 Nisan: Hakkari Valiliği, il sınırları içerisinde her türlü açık hava toplantı ve gösterisini 15 gün boyunca yasakladı.

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

28 Mart: İstanbul'da polis, Nevruz kutlamaları sırasında gözaltına alınanları haberleştirmek için olay yerinde bulunan gazeteci Tuba Apaydın'a fiziksel saldırıda bulundu.

28 Mart: Bir Uşak mahkemesi, muhalefet siyasetçisi Muharrem İnce'yi, bir konuşmasında cumhurbaşkanına hakaret ettiği suçlamasıyla 11 ay 20 gün hapis cezasına mahkum etti. Mahkeme daha sonra bu cezayı para cezasına çevirdi.

28 Mart: Bir İstanbul mahkemesi, Gaziantep'teki bazı mülki amirlerin isminin geçtiği rüşvet ve görevi kötüye kullanma iddiaları içeren bir habere erişim engeli getirdi.

29 Mart: Türkiye Gazeteciler Cemiyeti (TGC) tarafından yayımlanan bir raporda, 2021 yılı içerisinde 115 Türk gazetecinin fiziksel şiddete maruz kaldığı ve toplamda 241 gazetecinin mahkemeye çıkarıldığı duyuruldu. Rapor ayrıca, Türkiye'deki her beş gazeteciden üçünün kariyerleri içerisinde tehdit edildiğini ortaya koydu.

29 Mart: Konya'da aşırı milliyetçi bir grup, yerel gazeteciler Umut Yaygır ve Özcan Saraç'a fiziksel saldırıda bulundu.

30 Mart: İstanbul savcılığı, Marksist bir gruba yönelik bir soruşturma kapsamında iki gazeteci hakkında gözaltı kararı çıkardı.

30 Mart: İstanbul'da polis, bir soruşturma kapsamında gazeteci Emre Orman'ı gözaltına aldı.

31 Mart: Bir İstanbul mahkemesi, yazar Yavuz Ekinci'yi, sosyal medya mesajları ve bir ortak deklarasyona imza attığı gerekçesiyle, terör örgütü propagandası yapmak suçlamasıyla 1 yıl 6 ay 22 gün hapis cezasına mahkum etti.

31 Mart: Bir Türk savcısı, Suudi gazeteci Jamal Khashoggi'nin katledilmesine ilişkin bir davanın İstanbul mahkemeleri tarafından düşürülmesini ve dosyanın Suudi Arabistan'a gönderilmesini talep etti. Washington Post gazetesinde yazıları yayımlanan ve Suudi hükümetine yönelik eleştirileriyle bilinen Khashoggi, 2018 yılında İstanbul'daki Suudi Arabistan konsoloslğu içerisinde öldürülmüştü. Uluslararası Af Örgütü (Amnesty International) ve Sınır Tanımayan Gazeteciler (RSF) gibi önde gelen insan hakları grupları savcılığın kararını eleştiren açıklamalar yayımladı.

1 Nisan: Ankara savcılığı, tutuklu Kürt siyasetçi Selahattin Demirtaş hakkında yeni bir iddianame hazırlayarak, 2013 yılındaki bir sosyal medya paylaşımında terör örgütü propagandası yapıldığı suçlamasıyla Demirtaş hakkında 5 yıla varan hapis cezası talebinde bulundu.

1 Nisan: Bir İstanbul mahkemesi, cumhurbaşkanının bir akrabasının şikayeti üzerine başlattığı bir dava kapsamında, gazeteci Çiğdem Toker'e kaleme aldığı bir köşe yazısı nedeniyle para cezası verdi.

1 Nisan: Diyarbakır mahkemeleri, Kürt azınlığın durumuna ilişkin yayınlarıyla bilinen Jinnews, Etkin haber ajansı ve Özgür Gelecek gibi platformlar tarafından kullanılan web adreslerine erişim engeli getirdi.

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HUKUK DEVLETİ

29 Mart: Uluslararası Af Örgütü (Amnesty International) tarafından yayımlanan bir yıllık [raporda](#) Türkiye ile ilgili başlık altında, diğer bir çok hususun yanısıra, 2021 yılında Türk hükümetinin ülkenin yargı sistemindeki derin kusurları telafi etmeye yönelik adımlar atmadığına dikkat çekildi.

31 Mart: Anayasa Mahkemesi, Diyarbakır'da 2015 ve 2016 yıllarında görevlerinden uzaklaştırılarak yerlerine hükümet tarafından kayyum atanan iki Kürt yerel yöneticinin hak ihlali şikayetiyle yaptığı başvuruları reddetti.

1 Nisan: Hakimler ve Savcılar Kurulu, hakim Halil Erkeş ve savcı Osman Görgünoğlu'nu terör örgütüyle iltisaklı oldukları gerekçesiyle görevden ihraç etti.

KÜRT AZINLIK

29 Mart: Van'da polis, HDP il yöneticisi Sinan Kaya'yı gözaltına aldı. Kaya 31 Mart günü serbest bırakıldı.

30 Mart: Muğla'da bir grup Kürt öğrenci, ırkçı motivasyonla gerçekleştirildiğinden şüphelenilen bir saldırıya maruz kaldı.

31 Mart: Anayasa Mahkemesi, Diyarbakır'da 2015 ve 2016 yıllarında görevlerinden uzaklaştırılarak yerlerine hükümet tarafından kayyum atanan iki Kürt yerel yöneticinin hak ihlali şikayetiyle yaptığı başvuruları reddetti.

1 Nisan: Ankara savcılarını, tutuklu Kürt siyasetçi Selahattin Demirtaş hakkında yeni bir iddianame hazırlayarak, 2013 yılındaki bir sosyal medya paylaşımında terör örgütü propagandası yapıldığı suçlamasıyla Demirtaş hakkında 5 yıla varan hapis cezası talebinde bulundu.

1 Nisan: Diyarbakır mahkemeleri, Kürt azınlığın durumuna ilişkin yayınlarıyla bilinen Jinnews, Etkin haber ajansı ve Özgür Gelecek gibi platformlar tarafından kullanılan web adreslerine erişim engeli getirdi.

CEZAEVİ KOŞULLARI

28 Mart: İzmir'deki bir cezaevinde tutuklu bulunan bir kadın mahkum, bulunduğu koğuştaki kadın mahkumların ve beraberinde bulunan çocukların aşırı kalabalık, hastalık ve ihmal gibi sorunlarla karşı karşıya olduğunu duyurdu.

28 Mart: Medyada yer alan haberler, bir Çorum cezaevinde 20 kişilik bir koğuştaki 45 mahkumun tutulduğunu ve bazı mahkumların yerde uyumak zorunda olduğunu duyurdu.

29 Mart: Önde gelen insan hakları savunucusu ve adli tıp doktoru Şebnem Korur Fincancı, Adli Tıp Kurumu'nun hasta mahkumların cezaevinde kalmaya uygun olup olmadığını belirleme hususunda tek otorite olmasının ciddi bir problem olduğunu açıkladı. Bilhassa son yıllarda cezaevinde hayatını kaybeden mahkumların sayısı

artıkça, Adalet Bakanlığı'na bağlı olarak faaliyet gösteren Adli Tıp Kurumu'nun bağımsızlığı ve güvenilirliğine yönelik şüpheler yoğunlaştı.

30 Mart: Medyada yayımlanan haberler, bir Yozgat cezaevinde mahkum Seyit Mehmet Ünal'ın beş yıldır tecritte tutulduğunu ortaya çıkardı.

30 Mart: Bir Adana cezaevi, mahkumların görüş haklarını kısıtladı ve ağız içi aramayı reddeden mahkumların tedavisine engel oldu.

31 Mart: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, yazışmaları UYAP sistemine yüklenen 14 mahkumun özel hayata saygı haklarının ihlal edildiğine hükmetti.

2 Nisan: Bir Şanlıurfa cezaevi mahkumların görüntülü arama haklarını kullandırmadı.

3 Nisan: Bir İstanbul cezaevi, hasta ve kısmen engelli mahkum Özgür Sinan Menteş'in tedavisine engel oldu.

MÜLTECİLER VE GÖÇMENLER

30 Mart: Sisam ve Kos adalarına ulaşan 12 Türk sığınmacı, Yunan sahil güvenlik güçleri tarafından Türkiye'ye geri itilmelerinin ardından Türkiye'de tutuklanarak cezaevine gönderildi.

31 Mart: Muhalefet milletvekili ve önde gelen insan hakları savucusu Ömer Faruk Gergerlioğlu, sosyal medyada yaptığı paylaşımlarda, Suriyeli bir ailenin ırkçı bir grubun saldırısına uğradığı ve saldırı sonucunda bir çocuğun kolunun kırıldığını duyurdu.

31 Mart: Suriyeli Dernekler Platformu başkanı Mehdi Davud, yaptığı bir açıklamada; Suriye, Afganistan ve Irak kökenli binlerce göçmenin Türkiye'den yasadışı şekilde sınırdışı edildiğini duyurdu.

31 Mart: Medyada yer alan haberler, Milli Eğitim Bakanlığı verilerine dayanarak, Türkiye'deki 1.1 milyon Suriyeli mülteci çocuğun yüzde 35'inin okula gidemediğini açıkladı.

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

28 Mart: Diyarbakır savcılarını, Nevruz kutlamaları sırasında gözaltına alınan 42 çocuğun kan örneklerinin alınması talimatını verdi.

28 Mart: İstanbul'da polis, üç sol görüşlü aktivisti dört saat boyunca gayriresmi şekilde gözaltında tuttu ve bu sırada bu kişilere fiziksel saldırıda ve sözlü tehditlerde bulundu.

28 Mart: İstanbul'da polis, Nevruz kutlamaları sırasında gözaltına alınanları haberleştirmek için olay yerinde bulunan gazeteci Tuba Apaydın'a fiziksel saldırıda bulundu.

29 Mart: Yeni Yaşam gazetesi dağıtıcısı Besna Daşçi, kendini polis memuru olarak tanıtan kişilerce sözlü olarak tehdit edildi.

30 Mart: Bir Diyarbakır cezaevinde gardiyanlar mahkumlara fiziksel saldırıda bulundu.

30 Mart: Ramazan Turan adlı bir mahkumun, isteği dışında nakledildiği sırada, Çorum cezaevi girişinde çıplak aramaya maruz bırakıldığı duyuruldu.

31 Mart: Batman'da jandarma güçleri, gözaltında bulunan 15 kişiye işkence ve kötü muamelede bulundu.

1 Nisan: İstanbul'daki bir kadın cezaevinde gardiyanlar, bir koğuş araması sırasında mahkumların kişisel eşyalarına el koydu. Aynı cezaevinde Sibel Gölbaşı isimli bir mahkumun, kendisini cezaevinde ziyaret eden istihbarat görevlilerince ajanlık dayatmasına maruz bırakıldığı duyuruldu.

3 Nisan: Bir Diyarbakır cezaevinde gardiyanlar mahkumlara fiziksel saldırıda bulundu.

3 Nisan: Batman'daki bir cezaevinde tutulan 70 yaşındaki hasta mahkum Mehmet Emin Çam'ın, 17 gün boyunca tek kişilik bir hücrede tutulduğu ve sayımlar sırasında ayakta durmaya zorlandığı duyuruldu.